

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางเพื่อศึกษา โดยมีรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 รูป/คน ครูผู้สอน จำนวน 10 รูป/คนและสามเณรนักเรียนจำนวน 60 รูป เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน สภาพและปัญหาการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม รวม 6 ด้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 80 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.50 ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 12.50 สามเณรนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 46.25 สามเณรนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.75

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน

สภาพและปัญหาในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

ด้านหลักสูตร

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 5 ข้อ คือ 1) ครูสามารถวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับเวลาออกอากาศได้ 2) หนังสือเรียนตรงกับเนื้อหาที่รับชมจากรายการทางทีวี 3) หนังสืออ่านประกอบรายการโทรทัศน์สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตรงตามเนื้อหาหลักสูตร 4) บุคลากรมีความสามารถให้คำปรึกษาในด้านวิชาการพร้อมให้บริการ 5) หลักสูตรที่วางไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 5 ข้อคือ 1) ครูสามารถวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับเวลาออกอากาศได้ 2) หนังสือเรียนตรงกับเนื้อหาที่รับชมจากรายการทางทีวี 3) หนังสืออ่านประกอบรายการโทรทัศน์สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตรงตามเนื้อหาหลักสูตร 4) บุคลากรมีความสามารถให้คำปรึกษาในด้านวิชาการพร้อมให้บริการ 5) หลักสูตรที่วางไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกลมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการรับชมรายการทางโทรทัศน์ 2) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เช่น อภิปราย ชักถาม 3) บุคคลมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเมื่อสัญญาณการรับชมขัดข้อง

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกลมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 5 ข้อคือ 1) เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการรับชมรายการทางโทรทัศน์ 2) สำรวจความพร้อมของนักเรียนก่อนการรับชมรายการทางโทรทัศน์ เช่น ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เช่น อภิปราย ชักถาม 4) ครูใช้สื่ออื่นประกอบการนำเสนอ นอกเหนือจากการรับชมรายการทางโทรทัศน์ 5) บุคคลมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเมื่อสถานการณ์การรับชมขัดข้อง

ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) ครูได้จัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) ครูควบคุมในห้องได้รับความรู้หรือประสบการณ์ทางสื่อการสอนโดยการสังเกตการณ์ใช้สื่อการสอนของผู้อื่น 3) ครูควบคุมได้รับการเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 6 ข้อคือ 1) ครูได้จัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) ครูผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติมและจัดกิจกรรมตามคู่มือการเรียนการสอนที่โรงเรียนต้นทางจัดส่งให้ 3) ครูควบคุมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทดลองปฏิบัติและทำแบบฝึกหัดในห้องเรียนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง 4) ครูควบคุมในห้องเรียนทดสอบความเข้าใจของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 5) ครูควบคุมในห้องได้รับความรู้หรือประสบการณ์ทางสื่อการสอนโดยการสังเกตการณ์ใช้สื่อการสอนของผู้อื่น 6) ครูควบคุมได้รับการเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านการวัดผลและประเมินผล

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) ครูผู้สอนทำการประเมินนักเรียนก่อนการเรียนแต่ละวิชา 2) นำผลการประเมินมาพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) มีการปรับปรุงแผนพัฒนาการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกปี 4) จัดให้มีการประชุมอภิปรายผล สรุปปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) มีการประเมินพัฒนาการหลังการใช้สื่อของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อทราบความก้าวหน้าของนักเรียน 2) กำหนดรูปแบบและวิธีการประเมินร่วมกัน 3) มีการปรับปรุงแผนพัฒนาการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกปี 4) จัดให้มีการประชุม

อภิปรายผล สรุปปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านวัสดุ-อุปกรณ์

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) การบำรุงรักษาวัสดุ-อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน 2) การมอบหมายให้มีผู้ทำหน้าที่ดูแลวัสดุ อุปกรณ์โดยเฉพาะ 3) มีการอบรมเจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน นักเรียน เกี่ยวกับการบำรุงรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการซ่อมบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) อุปกรณ์รับสัญญาณเพียงพอต่อการใช้งานในโรงเรียนวัดนิเวศธรรมประวัติ 2) มีการอบรมเจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน นักเรียน เกี่ยวกับการบำรุงรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการซ่อมบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านเวลา

พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านเวลา มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 5 ข้อคือ 1) กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มีเวลาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น 3) จัดเวลาสำหรับสรุปและทบทวนเมื่อสอนจบบทเรียน 4) รายการเว้นช่วงเวลาก่อนนำเสนอได้พอเหมาะ 5) ยึดหยุ่นเนื้อหาได้พอเหมาะกับเวลาแต่ละคาบเรียน

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านเวลา มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) มีเวลาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น 2) จัดเวลาสำหรับสรุปและทบทวนเมื่อสอนจบบทเรียน 3) รายการเว้นช่วงเวลาก่อนนำเสนอได้พอเหมาะ 4) ยึดหยุ่นเนื้อหาได้พอเหมาะกับเวลาแต่ละคาบเรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของสามเณรนักเรียน

สภาพและปัญหาในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

ด้านหลักสูตร

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) นักเรียนรับชมรายการทางทีวีแล้วเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร 2) เนื้อหาหลักสูตรจัดให้

ผสมผสานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3) การจัดกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องเสริมสร้างค่านิยมและศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) นักเรียนรับชมรายการทางทีวีแล้วเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร 2) เนื้อหาหลักสูตรจัดให้ผสมผสานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3) การจัดกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องเสริมสร้างค่านิยมและศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกลมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 5 ข้อคือ 1) จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ที่พอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน 2) ขนาดของตัวอักษรในการถ่ายทอดทางโทรทัศน์เหมาะสมดี 3) ครูใช้สื่ออื่นประกอบการนำเสนอนอกเหนือจากการนำเสนอทางโทรทัศน์ 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เช่น อภิปราย ชักถาม 5) มีบุคคลที่มีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเมื่อสถานการณ์รับชมขัดข้อง

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกลมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ที่พอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน 2) ขนาดของตัวอักษรในการถ่ายทอดทางโทรทัศน์เหมาะสมดี 3) ครูใช้สื่ออื่นประกอบการนำเสนอนอกเหนือจากการนำเสนอทางโทรทัศน์ 4) มีบุคคลที่มีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเมื่อสถานการณ์รับชมขัดข้อง

ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) ครูผู้สอนในรายการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนแต่ละวิชา 2) ครูได้แจ้งในแต่ละคาบเวลาในการย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหา ก่อนรับชมรายการโทรทัศน์ 3) นักเรียนสามารถจดบันทึกประเด็นสำคัญของเนื้อหาขณะรับชมรายการทางโทรทัศน์ 4) กิจกรรมของโรงเรียนวัดนิเวศธรรมประวัติตรงกับกิจกรรมของโรงเรียนต้นทาง

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 2 ข้อคือ 1) ครูผู้สอนในรายการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนแต่ละวิชา 2) ครูได้แจ้งในแต่ละคาบเวลาในการย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหา ก่อนรับชมรายการโทรทัศน์

ด้านการวัดผลและประเมินผล

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 6 ข้อคือ 1) ครูผู้สอนทำการประเมินนักเรียนก่อนการเรียนแต่ละวิชา 2) ครูมีแบบทดสอบในการประเมินความรู้ ความเข้าใจสอดคล้องกับเนื้อหาของรายการทางโทรทัศน์ 3) มีการประเมินพัฒนาการหลังการใช้สื่อของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อทราบความก้าวหน้าของนักเรียน 4) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 5) มีการปรับปรุงแผนพัฒนาการบริหาร โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกปี 6) จัดให้มีการประชุมอภิปรายผล สรุปปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) ครูผู้สอนทำการประเมินนักเรียนก่อนการเรียนแต่ละวิชา 2) ครูมีแบบทดสอบในการประเมินความรู้ ความเข้าใจสอดคล้องกับเนื้อหาของรายการทางโทรทัศน์ 3) มีการประเมินพัฒนาการหลังการใช้สื่อของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อทราบความก้าวหน้าของนักเรียน 4) จัดให้มีการประชุมอภิปรายผล สรุปปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านวัสดุ-อุปกรณ์

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 4 ข้อคือ 1) วัสดุ-อุปกรณ์ของโรงเรียนวัดนิเวศธรรมประวัติเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 2) การมอบหมายให้มีผู้ทำหน้าที่ดูแลอุปกรณ์โดยเฉพาะ 3) มีการอบรมเจ้าหน้าที่ ครูผู้สอนนักเรียน เกี่ยวกับการบำรุงรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) มีการจัดหาตู้หรือสถานที่สำหรับเก็บรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 2 ข้อคือ 1) วัสดุ-อุปกรณ์ของโรงเรียนวัดนิเวศธรรมประวัติเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 2) มีการจัดหาตู้หรือสถานที่สำหรับเก็บรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านเวลา

พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านเวลามีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 3 ข้อคือ 1) การรับชมเนื้อหาบทเรียนทางรายการโทรทัศน์ตรงกับคาบเรียน 2) เวลาเปลี่ยนคาบเรียนใช้เวลา 10 นาที 3) จัดเวลาสำหรับสรุปและทบทวนเมื่อสอนจบบทเรียน

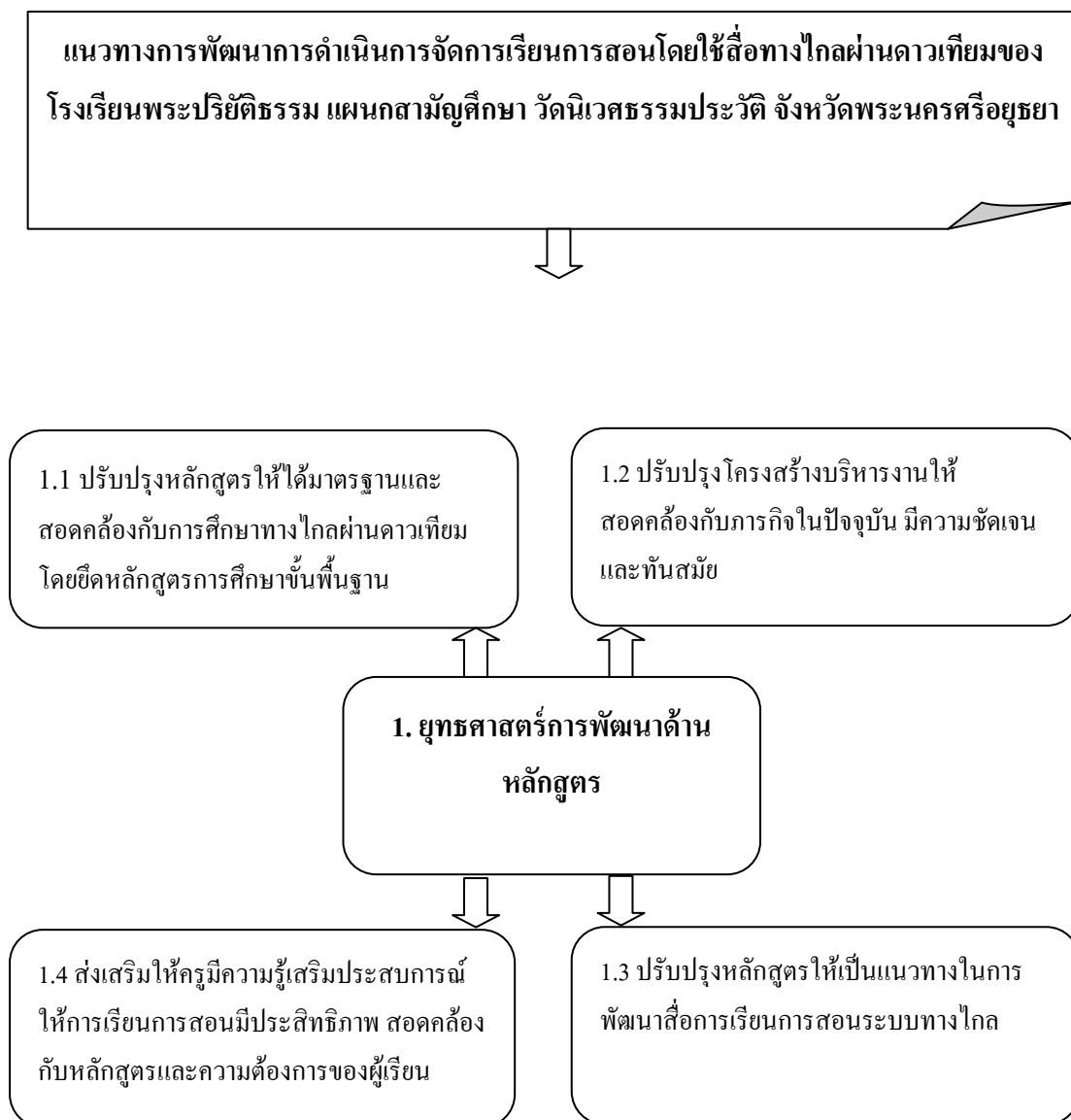
พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านเวลา มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง 2 ข้อ คือ 1) การรับชมเนื้อหาบทเรียนทางรายการโทรทัศน์ตรงกับคาบเรียน 2) มีเวลาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงเรื่องเกี่ยวกับหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบที่ไม่ตรงตามรายการที่ออกอากาศ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล ควรได้รับการปรับปรุงเรื่อง ที่สามารถตอบรับกับโรงเรียนต้นทางได้ เช่นเมื่อมีคำถาม ก็สามารถสอบถามได้ในขณะที่รับชมรายการได้เลย และควรมีสื่ออย่างอื่นประกอบในขณะทำการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรปรับปรุงเรื่อง การสอดแทรก หรือบูรณาการเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเข้าด้วย ด้านการวัดผลประเมินผล ควรปรับปรุงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกันวัดผลและประเมินผลระหว่าง ครูกับนักเรียน เพื่อให้ ได้ผลการเรียนที่ชัดเจน และเป็นไปตามเกณฑ์ของการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรได้รับการปรับปรุงเรื่อง จัดหาเครื่องบันทึกรายการ สาเหตุเพราะบางวิชาที่ออกอากาศ ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจก็สามารถที่จะนำมาเปิดซ้ำให้นักเรียนได้รับชมอีกครั้งหนึ่งได้ และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ควบคุมดูแลที่เฉพาะ ด้านเวลา การรับชมรายการทางโทรทัศน์จากโรงเรียนต้นทางยังไม่ตรงกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ ทุกวิชา ซึ่งตามความเห็นของประชากรที่ทำการศึกษา อยากให้มีการจัดสรรเวลาให้สอดคล้องกับ โรงเรียนต้นทางทุกวิชาและทุกระดับชั้นเรียน

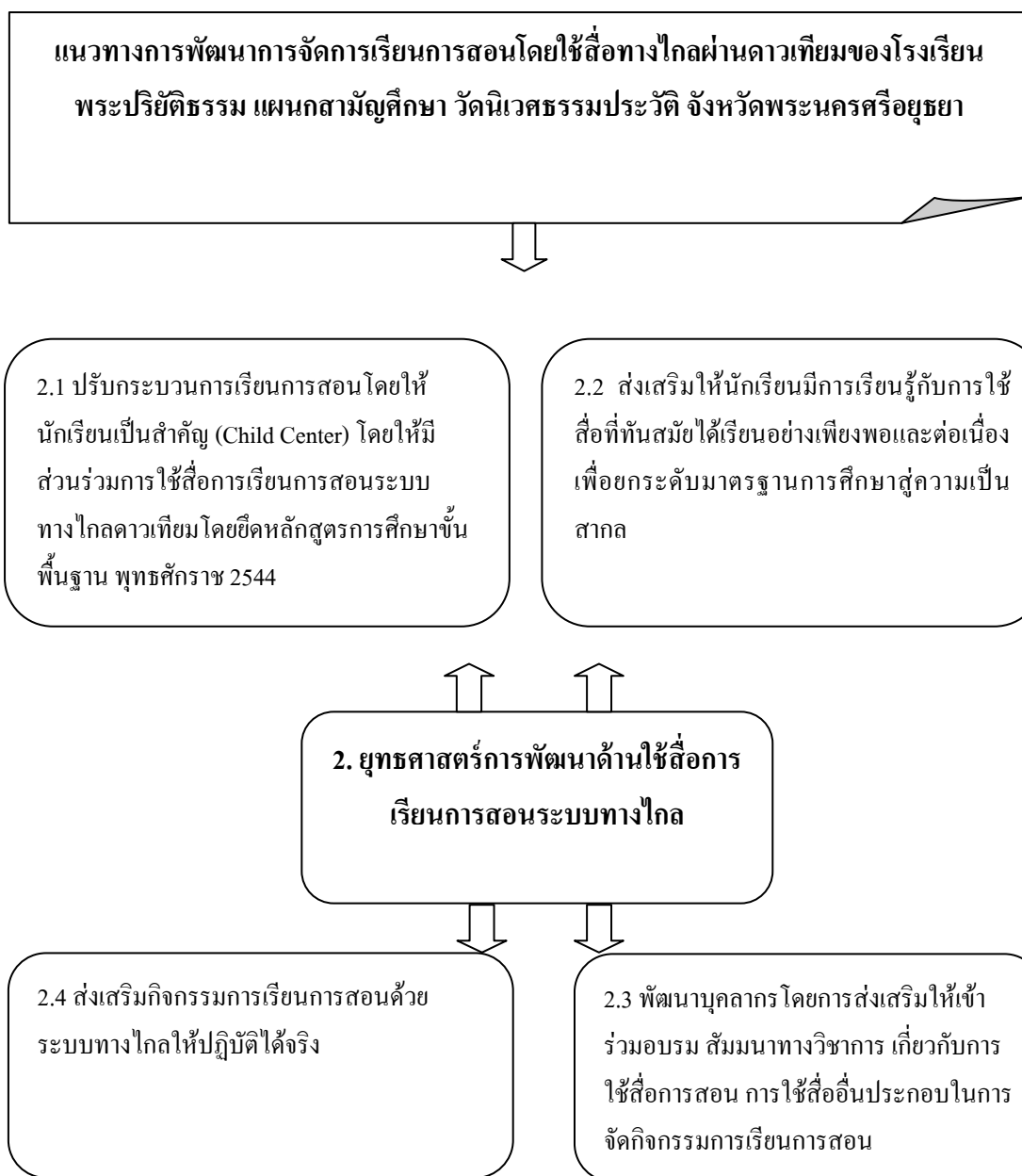
ตอนที่ 4 สรุปผลการจัดทำทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพและปัญหา การดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำข้อมูลมาจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนสามเณรนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล
5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านวัสดุ-อุปกรณ์
6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านเวลา

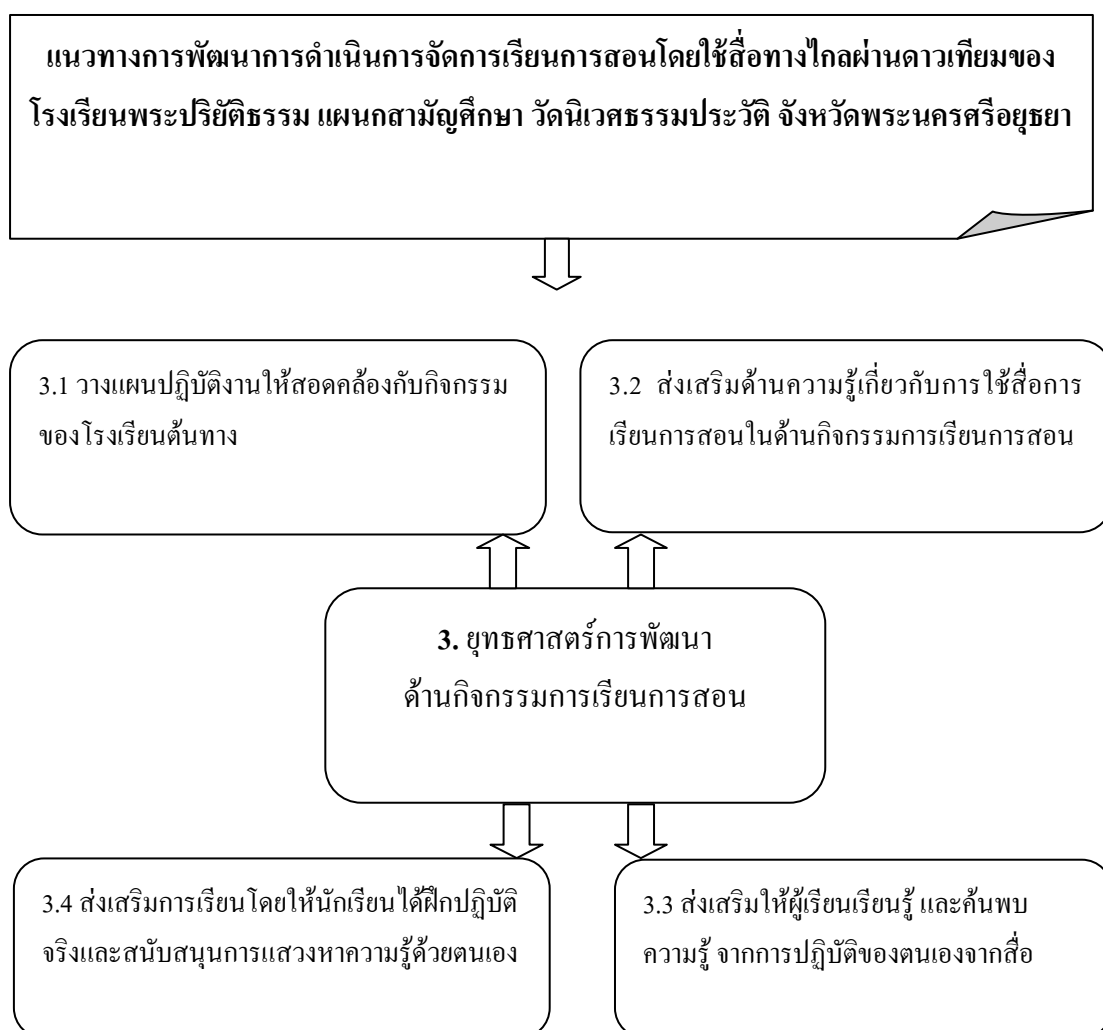
ดังแสดงในภาพประกอบต่อไปนี้

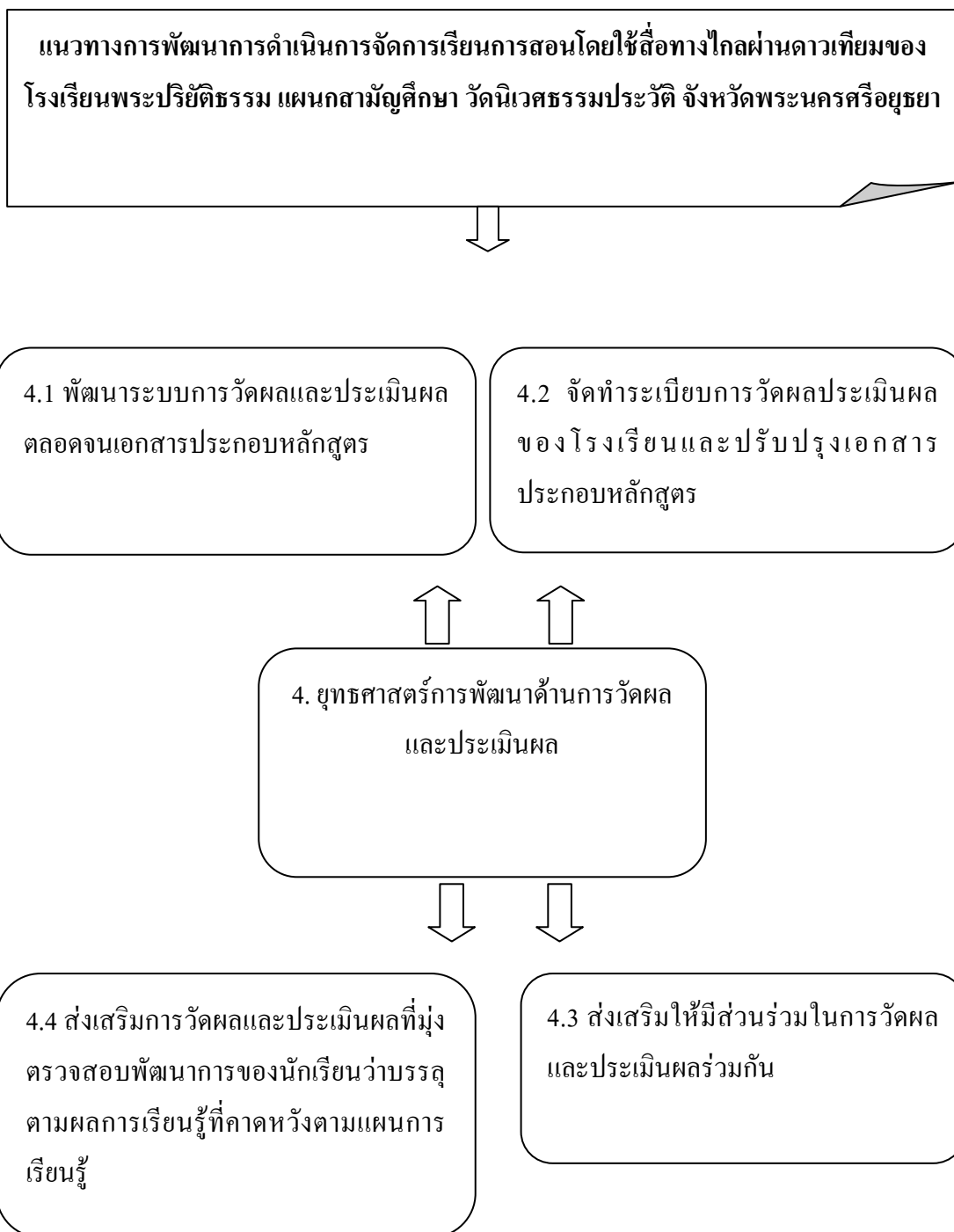
ภาพประกอบ 5 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านหลักสูตร

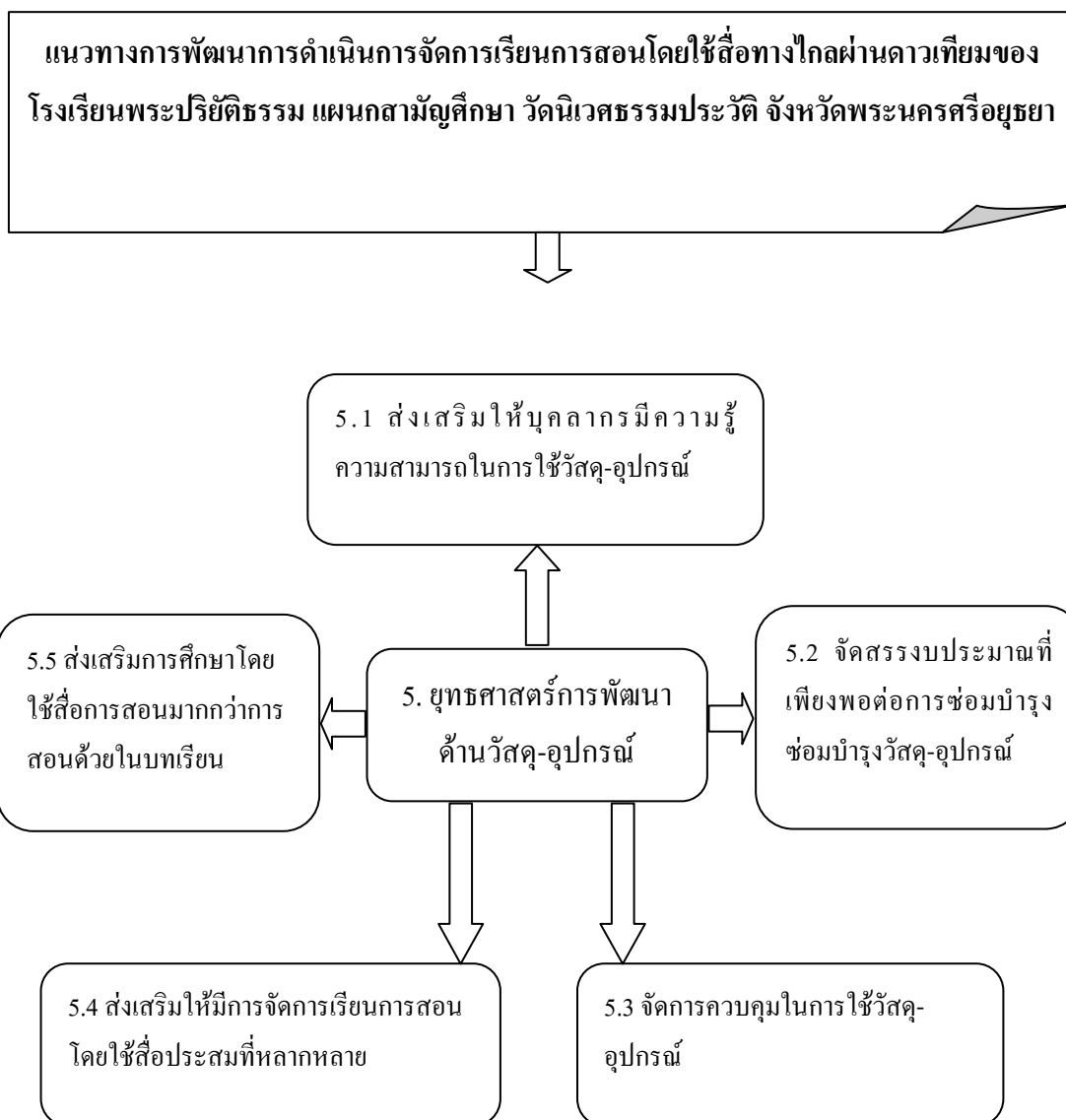
ภาพประกอบ 6 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล

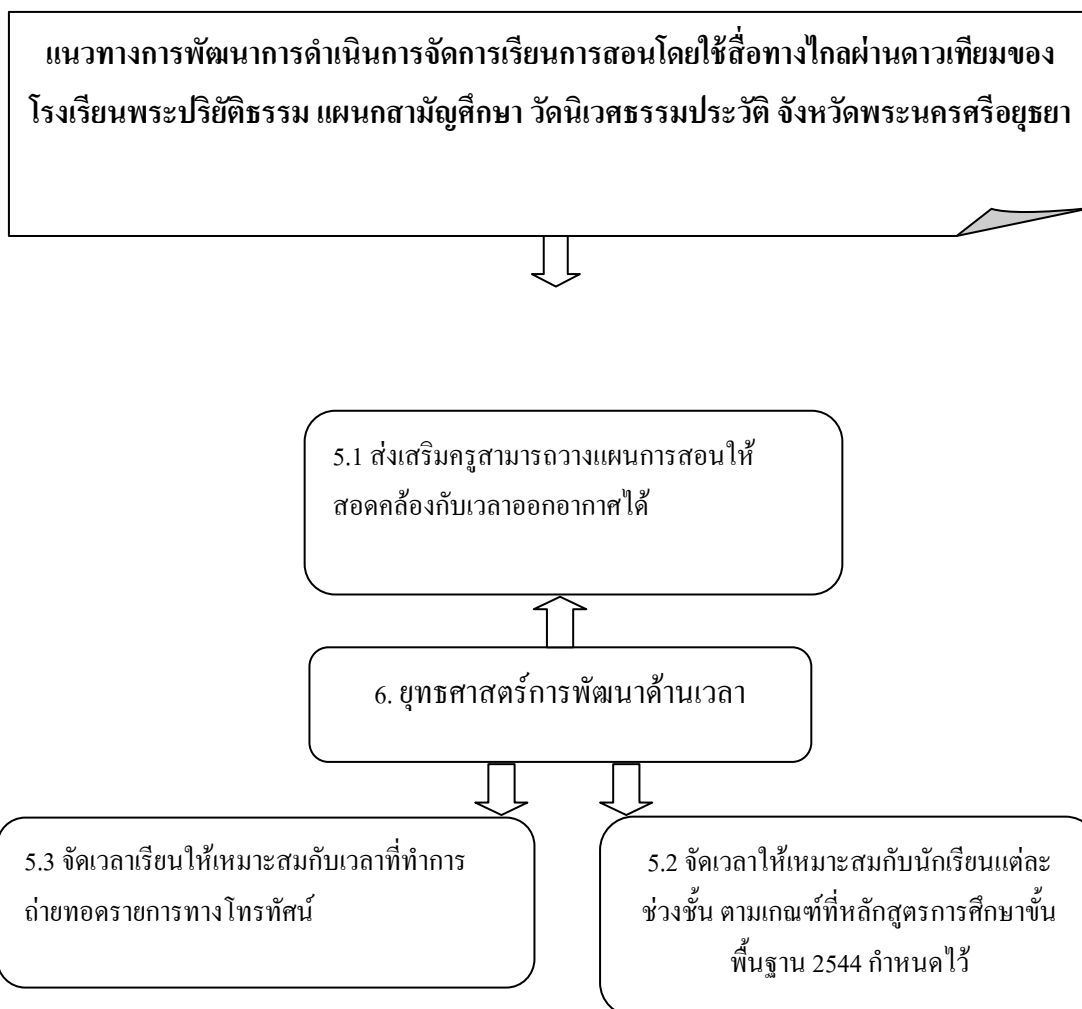
ภาพประกอบ 7 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพประกอบ 8 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล

ภาพประกอบ 9 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวัสดุ-อุปกรณ์

ภาพประกอบ 10 แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้การใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ อยู่ในระดับปานกลางอาจเกิดจากทางโรงเรียนยังขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อทางไกล หลักสูตร หนังสือเรียน แผนการสอน การเตรียมการด้านอื่นๆ ไม่ตรงกับระบบการจัดการศึกษาโดยสื่อทางไกลผ่านดาวเทียม สาเหตุเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติมีสภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหามานพ แก้วทองคำ. (2545 : 80) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวงไกลกังวลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่าครูผู้สอนไม่เข้าใจระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขาดการเตรียมการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควรน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับเห็นด้วยปานกลาง

2. สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามความคิดเห็นของสามเณรนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบไม่ตรงกับรายวิชาที่รับชมทางโทรทัศน์ ครูไม่ได้เขียนแผนรับรองการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทางสถานศึกษาไม่สามารถจัดให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยระบบทางไกลทุกวิชา เนื่องจากจัดตารางเรียนไม่ตรงกับเวลาที่ออกอากาศนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมกับในขณะที่เรียน เมื่อเกิดปัญหาไม่สามารถสอบถามได้โดยตรงกับครูกำลังทำการสอนอยู่ในโรงเรียนต้นทาง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2541 : 22) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า การจัดการเรียนการสอนควรเป็นบูรณาการ และการพัฒนาในตัวผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวของขององค์ความรู้ และความหมายของสิ่งที่ผู้เรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมและบริบทการเรียนรู้ควรเป็นไป เพื่อการจูงใจ การสร้างวินัยในตนเอง และการพัฒนาทัศนคติของผู้เรียนผู้เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของรัชชัช เวรธรรม์ (2541 : 64) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่ให้ชัดเจนในทุกเรื่อง โดยเฉพาะหลักการจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ระยะเวลา เรียน การวัดและประเมินผลพร้อมทั้งจัดหาหนังสือเกี่ยวกับหลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ ด้านเวลา มีการอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่า ครูไม่สามารถวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับเวลาออกอากาศได้อันเนื่องมาจากการขาดความเข้าใจในระบบการศึกษาด้วยระบบทางไกลของครูจึงนำไปสู่ปัญหาเรื่องหนังสือเรียนหนังสืออ่านประกอบการเรียนไม่ตรงกับเนื้อหาที่รับชมจากรายการทางทีวี ครูไม่สามารถให้คำปรึกษาในด้านวิชาการและหลักสูตรที่สถานศึกษาได้ วางไว้ไม่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม รวมทั้งนักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหารายการที่รับชมทางโทรทัศน์ หลักสูตรไม่มีการผสมผสานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงทำให้ครูผู้สอนและนักเรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ว่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา การจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ (แนวทางการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : 1)

2. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่า ครูไม่ได้ใช้สื่ออื่นประกอบการนำเสนอ นอกเหนือจากการนำเสนอทางโทรทัศน์จึงทำให้การใช้สื่อไม่หลากหลาย การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือแนวคิดใหม่ๆ จึงไม่เกิดขึ้นกับทั้งครูและนักเรียนรวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เช่น อภิปราย ชักถาม ครูไม่จัดเวลาให้กับนักเรียนได้ สอบถามและครูไม่ได้ตั้งคำถามให้นักเรียนได้ตอบ รวมถึงไม่มีการส่งบุคลากรให้เข้าอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อระบบทางไกลผ่านดาวเทียม องค์ประกอบเหล่านี้จึงเป็นสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระบบทางไกลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พจนาศ ชุมพลอย (2543 , บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนไม่สามารถซักถามหรือมีปฏิสัมพันธ์กับครูด้านทางไม่สามารถสร้างและสรุปความรู้จากการชมรายการ ไม่ทราบเนื้อหาก่อนเรียนไม่สามารถอภิปราย ไม่สามารถนำความรู้เดิมมาใช้ ความต้องการคือ ให้ครูด้านจัดเตรียมข้อมูล กระตุ้นให้สื่อหลากหลาย แจกกิจกรรม ให้ครูปลายทางกำหนดกิจกรรมเสริม นักเรียนและครูปลายทางช่วยกันสรุปเนื้อหา

3. ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่า สภาพและปัญหาที่ควร ได้รับการแก้ไขคือ การฝึกให้สามเณรนักเรียนสามารถจดบันทึกประเด็นสำคัญของเนื้อหาขณะรับชมรายการทางโทรทัศน์ได้และฝึกกิจการการเรียนการสอนตามรายการทางโทรทัศน์ เช่นการอ่านออกเสียงในภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ รวมทั้งยังต้องส่งเสริมให้ครูควบคุมในห้องมีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้หรือประสบการณ์ทางสื่อการสอนโดยการสังเกตการณ์ใช้สื่อการสอนของผู้อื่นเพื่อเป็นการฝึกฝนให้ครูควบคุมได้รับความรู้เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพราะว่าครูผู้สอนต้องให้คำแนะนำเพิ่มเติม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทดลองปฏิบัติและทำแบบฝึกหัดในห้องเรียนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง และยังคงทดสอบความเข้าใจของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ กรุณานนทกิจจา (2547 : 1-2) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลระดับประถมศึกษา ที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนวังไกลกังวลระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นครูทั้งต้นทางและปลายทาง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 7 ด้าน ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางพึงพอใจอย่างยิ่ง

4. ด้านการวัดผล และประเมินผล ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่าควรให้ครูผู้สอนทำการประเมินนักเรียนก่อนที่จะทำการเรียนการสอนแต่ละวิชาเพื่อจะได้ทราบพื้นฐานและความก้าวหน้าของสามเณรนักเรียนแล้วนำผลการประเมินมาพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ แนวทางการประเมินนั้นกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมินร่วมกันรูปแบบการประเมินอาจจะเป็นแบบทดสอบในการประเมินความรู้ ความเข้าใจที่สอดคล้องกับเนื้อหาของรายการทางโทรทัศน์ ฝ่ายบริหารควรมีการประชุมอภิปรายผล สรุปปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและขึ้นเตรียมการปรับปรุงแผนพัฒนาการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พินิจ คาคพันโน (2542 , บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการเตรียมการนั้นไม่มีการจัดทำโครงการบรรจุในแผนงานประจำปี แต่มีการเตรียมบุคลากร สถานที่ งบประมาณ ปัญหาที่พบคือบุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการ

5. ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่า ทางโรงเรียนควรมีเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาวัสดุ-อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ จึงต้องมอบหมายให้มีผู้ทำหน้าที่ดูแลวัสดุ อุปกรณ์โดยเฉพาะหรือทำการอบรมเจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน นักเรียน เกี่ยวกับการบำรุงรักษาอุปกรณ์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมควรมีการจัดสรรงบประมาณจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์รับสัญญาณเพียงพอต่อการใช้งานและงบประมาณเพื่อการซ่อมบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กองทอง วนเกียรติ (2540 : 1) พบว่า ด้านการบริหารจัดการพบว่า ปัญหาอุปสรรค ด้านประสานการผลิตรายการ ด้านเวลา ด้านบุคลากร ด้านเทคนิค และด้านงบประมาณในอนาคตน่าจะนำระบบการปฏิรูปการศึกษามาใช้ โดยการกระจายอำนาจการบริหารงานสู่องค์กรท้องถิ่นให้เข้าถึงบทบาทในการบริหารการศึกษา

6. ด้านเวลา ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด พบว่า โรงเรียนได้มีการกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่จัดไม่ตรงตามเวลาออกอากาศของโรงเรียนต้นทาง ทำให้ครูผู้สอนไม่มีเวลาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งการจัดเวลาสำหรับสรุปและทบทวนเมื่อสอนจบบทเรียนก็ยังไม่ลงตัวรายการเว้นช่วงเวลาการนำเสนอได้ไม่พอเหมาะกับการสอนทำให้การ ยึดหยุ่นในเนื้อหาที่ต้องพอเหมาะกับความเหมาะสมกับเวลาแต่ละคาบเรียน ซึ่งต้องสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ว่า ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ฝ่ายบริหาร ควรพิจารณาใช้เป็นข้อมูลนำเสนอหรือจัดการอบรมสัมมนาประชุม ให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานในการบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางใน

การแก้ไขปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสองด้านนี้ยังต้องมีสิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 โรงเรียนควรนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในแต่ละด้าน เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการในแต่ละด้านให้ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมมากขึ้น เป็นการสนองตอบความต้องการของผู้เรียน และเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ใช้ระบบทางไกลให้ได้มาตรฐานทางการศึกษายิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลจากปัญหา และอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่า สภาพและปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดนิวศรัทธมประวัดี ต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ทางโรงเรียนประสานงานกับโรงเรียนต้นทาง ดังนี้

2.1.1 จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

2.1.2 จัดเพิ่มเวลาในการสรุปทบทวนของครูผู้สอนประจำวิชา

2.1.3 จัดหาเครื่องบันทึกการเพื่อเปิดช่องทางที่นักเรียนไม่เข้าใจ

2.1.4 จัดให้มีแบบทดสอบที่ได้มาตรฐานโดยโรงเรียนต้นทางและโรงเรียน

ปลายทางให้มีข้อสอบในชุดเดียวกัน

2.2 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปลายทาง

2.2.1 ครูผู้สอนควรมีการทบทวนเรื่องเดิมก่อนเรียนเรื่องใหม่

2.2.2 ครูผู้สอนควรอยู่กับดูแลนักเรียนเพื่อนักเรียนมีข้อสงสัยจะได้ซักถาม

2.2.3 ครูผู้สอนควรชี้แจงการเตรียมเรียนการสอนในช่วงโมงต่อไปเพื่อนักเรียนจะได้เตรียมเนื้อหา และทำความเข้าใจล่วงหน้า

2.2.4 ในวิชาที่มีการปฏิบัติครูผู้สอนควรดูแลการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนเรียนเสมอ

2.2.5 หลังชมรายการโทรทัศน์ครูผู้สอนควรสรุปทบทวนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดมากขึ้นกว่าเดิม และกำหนดให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัดทุกครั้งที่ยื่นจบ

2.2.6 ควรจัดให้มีการประเมินก่อนและหลังเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการทำวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการจัดการศึกษา ด้วยระบบทางไกลของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนา เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3.2 ควรมีการทำวิจัยหารูปแบบการร่วมมือกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะได้มีแนวทางในการแก้ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสามเณรต่อไป